

Stichting La MER

Notitie Reikwijdte en Detailniveau Zandwinning in de Noordzee 2028-2037

Ophoogzand

Colofon

Uitgegeven door	Stichting La MER
Informatie	Huibert van Driel
Uitgevoerd door	Paul van der Zee
Opmaak	Tom Koppenol
Datum	20 december 2024
Status	Definitief
Versienummer	2.0

Samenvatting

De commerciële zandwinning, vertegenwoordigd door Stichting La MER, wint zand op de Noordzee voor de bouw, infrastructuur, industrie, export en meer. Dit heeft de verzamelnaam ophoogzand gekregen, en mag niet zonder vergunning worden gewonnen. Om de vergunning te krijgen is een milieueffectrapport (MER) nodig waarin de impact van zandwinning wordt beschreven, maar daarvoor is eerst dit document, een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD), nodig.

In deze NRD staat beschreven hoeveel zand de commerciële sector verwacht te winnen voor de periode waarover het MER naar effecten zal kijken, deze is gezet op 2028-2037. De verwachte hoeveelheid zand die nodig is komt neer op bruto 150 miljoen m³. Dit zand wordt gehaald uit veelal bestaande en eerder vergunde zoekgebieden en een aantal nieuwe waar de zandvraag groter is dan het huidige aanbod. Om hierover een besluit te kunnen maken worden in dit document twee varianten beschreven die in het MER zullen worden beoordeeld naar de effecten op de omgeving en vergeleken met de referentiesituatie zoals deze nu is. De beoogde varianten zijn om dieper te winnen, tot 12 meter, en toekomst bestendig te winnen, het bewaren van sommige zoekgebieden die minder effect hebben op de omgeving en in gebruik nemen van gebieden die een groter effect veroorzaken.

Inhoud

1. Inleiding.....	6
1.1 Aanleiding, vergunning- en mer-plicht.....	6
1.2 Initiatiefnemer en bevoegd gezag	7
1.2.1 Ophoogzand.....	7
1.2.2 Suppletiezand	7
1.2.3 Vergunningsduur.....	7
1.3 Procedurestappen.....	8
1.3.1 Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)	8
1.3.2 Vervolgstappen.....	9
1.4 Natuurspoor ophoogzand	9
2. Probleemstelling en doel	11
2.1 Probleemstelling.....	11
2.2 Benodigd ophoogzand.....	11
2.2.1 Verwachte vraag	11
2.2.2 Ligging en capaciteit zoekgebieden.....	14
2.3 Kaders.....	19
2.3.1 Wet- en regelgeving.....	19
2.3.2 Beleid	20
3. Voorgenomen zandwinning en varianten	24
3.1 Zoekgebieden	24
3.2 Scope zandwinning	28
3.2.1 Scope voorgenomen activiteit	28

3.2.2 Vaarroutes.....	28
3.3 Varianten zandwinning	29
4. Reikwijdte en detailniveau	31
4.1 Plan-, project- en studiegebied	31
4.2 Referentiesituatie	32
4.3 Beoordelingsmethodiek	33
4.4 Te onderzoeken milieuaspecten.....	35
5. Inspraak en participatie	37
6. Referenties.....	39
7. Bijlagen.....	40

1. Inleiding

1.1 Aanleiding, vergunning- en mer-plicht

In de Noordzee wordt zand gewonnen, aan land gebracht en vervolgens gebruikt als ophoogzand voor woningbouw- en infrastructurele projecten. Het zand voor dergelijke projecten wordt voornamelijk gewonnen tussen de doorgaande NAP - 20m dieptelijn en de 12-mijlsgrens. Dit wordt uitgevoerd door de commerciële zandwinners en betreft ophoogzand. In de Noordzee wordt daarnaast jaarlijks een grote hoeveelheid zand gewonnen om de Nederlandse kust door middel van zandsuppleties te beschermen tegen overstroming en de basis kustlijn in stand te houden. Daarmee wordt zowel de bestaande kustlijn gehandhaafd, als het bestaande kustfundament in stand gehouden. Het hiervoor benodigde zand wordt in de Noordzee tussen de doorgaande - 20m NAP dieptelijn en de 12-mijlsgrens¹ gewonnen.

Voor de winning van zowel ophoog- als suppletiezand zullen Omgevingsvergunningen ontgrondingsactiviteit (artikel 5.1 Omgevingswet) moeten worden aangevraagd door de leden van Stichting LaMER (zijnde de commerciële winners) en door RWS (Kustlijnzorg). Het besluit tot het verlenen van een Omgevingsvergunning voor grootschalige zandwinning is project-mer-plichtig. Ingevolge bijlage V van het Omgevingsbesluit is bij het nemen van een besluit over een Omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit (categorie B2) het opstellen van een milieueffectrapport (MER) verplicht, in die gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op:

- een winplaats van 500 hectare of meer dan wel het winnen van 10.000.000 m³ of meer;
- meerdere winplaatsen, die tezamen 500 hectare of meer omvatten, dan wel 10.000.000 m³ of meer betreffen en in elkaars nabijheid liggen.

Gezien de totaal te winnen hoeveelheden zand voor een periode van 10 jaar van ophoogzand van 150 miljoen m³ en voor kustlijnzorg van 150 miljoen m³ ook voor een periode van 10 jaar, is de winning hiervan elk project-mer-plichtig. Er worden dan ook twee mer-procedures doorlopen: één voor de winning van ophoogzand en één voor de winning van suppletiezand. Dit betekent dat twee notities reikwijdte en detailniveau (NRD's) en twee aparte milieueffectrapporten (MER-en) zullen worden opgesteld.

In beide NRD's gaat hoofdstuk 1 in op zowel de winning van ophoogzand als van suppletiezand. Vanaf hoofdstuk 2 zijn de NRD's verschillend en gaan ze alleen in op de winning van ophoogzand of suppletiezand.

¹ Met de Partiële Herziening van het Programma Noordzee 2022-2027 vindt er voor het voorkeursgebied voor zandwinning (suppletiezand en ophoogzand) een uitbreiding met 2 mijl (nautische mijlen) zeewaarts plaats, tot 14 mijl uit de kust. Voor deze partiële herziening wordt momenteel een plan-MER opgesteld. Vaststelling van deze Partiële Herziening wordt voorzien in september 2025.

1.2 Initiatiefnemer en bevoegd gezag

1.2.1 Ophoogzand

Voor de mer-procedure is de Stichting LaMER (vertegenwoordigd door de voorzitter) de initiatiefnemer. Alle zandwinbedrijven die zand winnen op de Noordzee zijn deelnemers van Stichting LaMER. Het Bevoegd Gezag is de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. RWS Zee & Delta Vergunningverlening is gemandateerd door het bevoegd gezag voor de vergunningverlening aan de commerciële zandwinners zijnde de deelnemers van Stichting LaMER.

1.2.2 Suppletiezand

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat is op grond van wet- en regelgeving verantwoordelijk om de landwaartse verplaatsing van de kustlijn te voorkomen of tegen te gaan. Het handhaven van de kustlijn vindt plaats middels het suppleren van zand aan de vooroever (of geulwand) of op het strand. Dit suppletiezand wordt door de door (of in opdracht van) Rijkswaterstaat gecontracteerde opdrachtnemer gewonnen in de Noordzee in opdracht van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat.

Voor de mer-procedure is de Hoofdingenieur-Directeur (HID) van de regionale Dienst Zee & Delta van Rijkswaterstaat de initiatiefnemer voor de zandwinning ten behoeve van de kustsuppleties. Het bevoegd gezag is de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. Bij de vergunningverlening voor de zandwinning voor suppleties gaat het om “Rijkswaterstaat Eigen Werken” die is gemandateerd aan de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Sinds 2014 fungeert ILT als primair aanspreekpunt voor de initiatiefnemer vanuit RWS.

1.2.3 Vergunningsduur

De vigerende vergunningen voor de deelnemers van Stichting LaMER hebben een geldigheidsduur van 5 jaar (met een verlengingsoptie van 2,5 jaar) en de vigerende Ontgrondingenvergunning voor RWS (Kustlijnzorg) kent een geldigheidsduur van 10 jaar.

De deelnemers van de Stichting LaMER zullen -net zoals in de huidige situatie- in de toekomst elk een vergunning aanvragen met een geldigheidsduur van 5 jaar en éénmalige verlengingsoptie van 2,5 jaar, waarbij de oorspronkelijk vergunde hoeveelheid te winnen zand ongewijzigd blijft.

Voor de nieuwe Omgevingsvergunning ontgrondingsactiviteit zal door RWS (Kustlijnzorg) in 2027 een geldigheidsduur van 10 jaar worden aangevraagd.

Het zichtjaar van beide MER-en is 2038. Met zichtjaar wordt bedoeld het jaar dat wordt gehanteerd bij de beschrijving van de mogelijke effecten van het voornemen.

1.3 Procedurestappen

1.3.1 Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)

Ingevolge artikel 16.46 Omgevingswet dienen de bevoegde gezagen op verzoek van de initiatiefnemers (Stichting LaMER en RWS) adviezen uit te brengen over de reikwijdte en het detailniveau van de op te stellen MER-en. Deze stap is vormvrij: het bevoegd gezag kan zelf bepalen op welke wijze hieraan invulling wordt gegeven. Het is gebruikelijk dat een document wordt opgesteld over de reikwijdte en het detailniveau: de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Bij de onderhavige mer-procedures voor de zandwinning zullen de initiatiefnemers de notities reikwijdte en detailniveau (NRD's) voorbereiden en opstellen. De bevoegde gezagen stellen de NRD's vast, één door RWS ZD voor ophoogzand en één door ILT voor suppletiezand.

De NRD's geven aan welke milieuaspecten en op welke wijze de milieugevolgen van het project worden onderzocht in de op te stellen milieueffectrapporten (MER-en). In de NRD's staan dus hoe breed (reikwijdte) en diepgaand (detailniveau) de onderzoeken naar de milieueffecten van de voorgenomen mogelijke oplossingen zullen worden uitgevoerd.

Het inwinnen van een advies over de reikwijdte en het detailniveau van een project-MER bij de landelijke, onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie mer) is ingevolge de Omgevingswet niet verplicht. Echter, vanwege zorgvuldigheid en transparantie is besloten beide NRD's wel voor te leggen aan de Commissie mer en daarover advies te vragen.

Het proces ten aanzien van de NRD's is als volgt. Er zijn eerst concept-NRD's opgesteld, die ter advisering zijn voorgelegd aan de bevoegde gezagen (art. 16.46 lid 1 Ow). De concept-NRD's zijn door de bevoegde gezagen aan de wettelijk adviseurs (art. 16.46 lid 2 Ow) voorgelegd. Nadat de adviezen van de bevoegde gezagen en van de wettelijke adviseurs door de initiatiefnemers in de NRD's zijn verwerkt, worden de NRD's via het landelijke www.platformparticipatie.nl ter inzage gelegd. De NRD's worden, uiterlijk op het moment van de start van de terinzagelegging, door de bevoegde gezagen aan de Commissie-mer aangeboden en verzocht om adviezen over de reikwijdte en het detailniveau uit te brengen (art. 16.47 Ow en art. 11.14 Ob). De binnengekomen zienswijzen worden schriftelijk beantwoord. De beantwoording wordt met de indieners gedeeld. In die beantwoording wordt duidelijk gemaakt of en zo ja op welke wijze met de zienswijze in de op te stellen MER-en wordt omgegaan.

1.3.2 Vervolgstappen

In de komende hoofdstukken wordt ingegaan op de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen MER. Dit vormt tezamen met de referentiesituatie (huidige situatie en autonome ontwikkelingen) het beoordelingskader van de alternatieven en varianten die in deze NRD zijn beschreven, mogelijk aangevuld met alternatieven en varianten die het resultaat zijn van de inspraak en/of die voortkomen uit de adviezen van de wettelijke adviseurs. In het MER zullen alle alternatieven en varianten met elkaar worden vergeleken op hun effecten. Aan de hand van de uitkomsten van deze alternatievenvergelijking zal een zogenaamd voorkeursalternatief (VKA) worden geformuleerd. Het VKA betreft een op basis van de resultaten van het MER geformuleerde voorkeur en zal de basis zijn voor de aanvraag om een Omgevingsvergunning ontgrondingsactiviteit.

Het MER en de aanvraag voor de Omgevingsvergunning ontgrondingsactiviteit vormen de grondslagen voor de ontwerp-vergunning die door het bevoegd gezag wordt opgesteld. De vergunningaanvraag en de ontwerp-vergunning worden tezamen met het MER ter inzage gelegd. Tegelijk zullen deze documenten ook voor advies naar de Commissie mer en wettelijke adviseurs gaan. In de ter inzagelegging krijgt eenieder de mogelijkheid zienswijzen naar voren te brengen.

De ingebrachte zienswijzen en adviezen worden vervolgens door het bevoegd gezag bestudeerd en meegenomen in de formulering van het definitieve besluit. De mogelijkheid blijft echter voor belanghebbenden om beroep aan te tekenen tegen de verleende vergunning.

Na het verlenen van de vergunning is het bevoegd gezag verplicht de daadwerkelijke milieugevolgen van de uitvoering van de voorgenomen activiteit te (laten) monitoren en te evalueren. In voorgaande jaren is dat door Kustlijnzorg en Stichting LaMER uitgevoerd in een Monitoring en Evaluatie-programma (MEP Zandwinning).

1.4 Natuurspoor ophoogzand

Op grond van artikel 5.1, lid 1, onder e, Ow is een omgevingsvergunning nodig voor een activiteit die significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, tenzij het gaat om een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen geval. In paragraaf 11.1.2 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) staat voor welke Natura 2000-activiteiten geen vergunningplicht geldt. Voorbeelden hiervan zijn Natura 2000-activiteiten die zijn aangewezen in een programma (artikel 11.18 Bal), in een omgevingsverordening (artikel 11.19 Bal) of in een ministeriële regeling (art. 11.20 Bal). In het tweede lid van artikel 11.18 Bal wordt duiding gegeven aan de term programma: een beheerplan voor een N2000-gebied dat maatregelen bevat om de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied te bereiken.

Op basis van artikel 11.18 lid 2 Bal kan zandwinning zijnde een N2000-activiteit vergunningvrij worden verklaard, mits in het beheerplan voor het betreffende N2000-gebied de activiteit zandwinning expliciet is opgenomen, passend is beoordeeld en uit deze passende beoordeling de zekerheid is verkregen dat de zandwinning de natuurlijke kenmerken van het betreffende N2000-gebied niet zal aantasten. Daarbij zal in het beheerplan en de bijbehorende passende beoordeling duidelijk moeten worden/zijn gemaakt om welke zandwinning het gaat: winning van zand ten behoeve van kustsuppleties en/of winning van ophoogzand voor infrastructurele en woningbouwprojecten.

Voor de winning van ophoogzand wordt ervan uitgegaan dat er (vooralsnog) geen vrijstelling van vergunningplicht geldt, omdat deze zandwinning niet expliciet is opgenomen in de N2000-beheerplannen en dat in dat kader de winning van ophoogzand niet passend is beoordeeld. Het is ook niet aannemelijk dat in de lopende en komende actualisaties van de N2000-beheerplannen winning van ophoogzand zal worden meegenomen en passend wordt beoordeeld om te bepalen of die winning ook vrijgesteld van vergunningplicht kan worden. Voor de winning van ophoogzand wordt er dan ook vanuit gegaan dat er door elke deelnemer van Stichting LaMER een eigen Omgevingsvergunning N2000-activiteit zal worden aangevraagd met daarbij een Passende Beoordeling. Daarbij zal de ecologische beoordeling van de mogelijke effecten (waaronder stikstofdepositie in N2000-gebieden) een hoofdrol gaan spelen, om te bepalen of er wel of geen negatief significante effecten zullen optreden. Bij geen significante negatieve effecten (bijvoorbeeld als gevolg van stikstofdepositie) zou een Omgevingsvergunning N2000-activiteit voor winning van ophoogzand kunnen worden verleend.

Een Passende Beoordeling maakt echter geen onderdeel uit van de mer-procedure, maar valt onder het natuurspoor. Dat spoor betreft een parallel lopende procedure voor het verkrijgen van een Omgevingsvergunning N2000-activiteit (en/of voor het verkrijgen van een vergunning-vrijstelling via een N2000-beheerplan). Omdat de NRD onderdeel is van de mer-procedure en niet van het natuurspoor, bevat de NRD geen nadere beschrijving van de uit te voeren Passende Beoordeling.

2. Probleemstelling en doel

2.1 Probleemstelling

In de Noordzee wordt jaarlijks een grote hoeveelheid zand gewonnen om aan de landelijke marktvraag naar ophoogzand te voldoen. Ophoogzand wordt gebruikt voor projecten op land zoals de realisatie van nieuwe woningbouwlocaties, bedrijventerreinen en de aanleg van infrastructuur. Hoeveel ophoogzand nodig is hangt af van de marktvraag, welke mede gestuurd wordt door de economische conjunctuur. De komende jaren blijft er vraag bestaan naar ophoogzand vanuit de Noordzee, aangezien op land onvoldoende zand beschikbaar is. Ook de verwachte groei van de bevolking (CBS: 19 miljoen inwoners in 2037. Dit betreft een groei van 1 miljoen inwoners t.o.v. 2024) en de daarvoor benodigde woningbouw en infrastructuur, zorgen voor een blijvende en wellicht toenemende vraag naar ophoogzand. Om aan deze vraag te kunnen voldoen zullen bestaande winvakken nog worden benut c.q. uitgenut en zijn daarnaast mogelijk nieuwe zandwingebieden op de Noordzee nodig.

2.2 Benodigd ophoogzand

2.2.1 Verwachte vraag

In tabel 1 is het jaarlijks aantal gewonnen m^3 zand voor ophoogzand tot en met 2023 weergegeven. In het figuur is het beeld van wisselende vraag aan hoeveelheden ophoogzand goed te zien. De piek in de jaarlijkse hoeveelheden gewonnen ophoogzand lag rond de eeuwwisseling met een maximum van ruim 23 miljoen m^3 in 2001. De jaren daarna is de vraag teruggelopen. Komende jaren zal de winning naar verwachting liggen op circa 7-12 miljoen m^3 . Voor de jaren tot en met 2027 is het nu nog lastig om in te schatten hoeveel zand er exact gewonnen gaat worden. Voor deze mer-procedure wordt ervan uitgegaan dat de vraag gemiddeld 11 miljoen m^3 op jaarbasis zal bedragen. In totaal wordt voor de periode 2028 t/m 2037 uitgegaan van 150 miljoen m^3 .

Tabel 1 De jaarlijks gewonnen hoeveelheden ophoogzand in miljoen m³ voor de periode 1998 t/m 2023.

Jaar	Gewonnen (miljoen m ³)
1998	15,11
1999	16,40
2000	17,89
2001	23,40
2002	17,66
2003	14,61
2004	12,97
2005	14,18
2006	11,92
2007	15,33
2008	13,34
2009	11,11
2010	8,62
2011	10,01
2012	9,14
2013	8,96
2014	7,47
2015	6,67
2016	6,66
2017	8,50
2018	8,99
2019	8,79
2020	11,83
2021	7,54
2022	8,92
2023	8,72
Totaal	304,45 miljoen m³

In het voorjaar 2024 zijn de netto te winnen hoeveelheden over de periode 2028 t/m 2037 per deelnemer van Stichting LaMER ingeschat en ingedeeld naar regio's. De hoeveelheden van netto naar bruto prognose over de periode 2028 t/m 2037 zijn per regio aangegeven in onderstaande tabel 2 in miljoenen m³.

De geschatte rekenfactoren zijn gebaseerd op een aantal aspecten: verlies door taluds, obstakels zoals wrakken en Onontplofte Explosieven, ruimtelijke ontwikkelingen en bodemgesteldheid, het aanwezige percentage slib en fijne fractie en de winverliezen. Deze onzekerheden zijn niet in elk wingebied dezelfde. In intensief gebruikte winvakken zijn de rekenfactoren duidelijk minder.

Tabel 2 De hoeveelheden van netto naar bruto prognose over de periode 2028 t/m 2037 per regio

	Regio met specifieke winvakken	Geprognostiseerde netto hoeveelheid (miljoen m ³)	Rekenfactor	Totale bruto hoeveelheid over de periode 2028 t/m 2037 (miljoen m ³)
A	Boven Waddeneilanden (L12, M9, N4)	4,50	4,00	18,00
B	Noord-Holland (Q2 en Q5)	2,00	5,00	10,00
C	IJmuiden (Q7, Q8 en Q10)	8,60	4,50	38,70
D	Rotterdam (P18)	3,90	3,00	11,70
E	Zeeland (S3, S4, S5, S7 en S8)	49,00	1,35	66,15
Totaal		68,00	2,21	150,24

De totale hoeveelheid zand die in de periode 2028 – 2037 wordt gewonnen, bedraagt netto 130 miljoen m³. Inclusief verlies van zand aan de waterkolom tijdens winning is dat zo'n 150 miljoen m³ zand wat van de zeebodem wordt weggehaald. Het is namelijk zo dat tijdens de winning van zand rekening wordt gehouden met een verlies van 15%. Een indicatie van de verdeling in tijd is: 60.000.000 m³ voor de periode van 2028 t/m 2032 en 90.000.000 m³ voor de periode van 2033 t/m 2037.

Strikt juridisch gezien behoort de hoeveelheid te winnen m³ uit de overloop² van de periode 2018 t/m 2027 niet bij het nieuwe initiatief voor de periode 2028 t/m 2037. De effecten in het MER dienen te worden bepaald op basis van de te winnen hoeveelheid in de periode 2028 – 2037 en de hoeveelheid van de overloop. De hoeveelheid ophoogzand dat nog via de overloop gewonnen kan worden via de vergunningen die t/m 2027 zijn verleend, wordt geschat op 16.500.000 m³. Dit betekent een totaal van 16.500.000 m³ + 150.000.000 m³ = 166.500.000 m³ waarover de effecten moeten worden bepaald.

² De overloop betreft de vergunde hoeveelheid ophoogzand dat niet in de periode t/m 2027 zal zijn gewonnen, maar in de periode vanaf 2028 zal worden gewonnen.

Zandkwaliteit

Voor ophoogzand geldt een behoorlijke range aan korrelgroottes (ook wel de kwaliteit van het zand genoemd) die voor verschillende toepassingen geschikt zijn. Voor ophoogzand ligt de gewenste zandkwaliteit, afhankelijk van de toepassing, tussen 100-400 µm. Bij de selectie van de zoekgebieden is de kwaliteit van het zand van belang. Gebieden met stoorlagen in de ondergrond (klei, leem en veen) en slibrijke delen worden zoveel mogelijk gemeden. Bij de selectie van zoekgebieden is om die reden gebruik gemaakt van recent geologisch onderzoek, om de kans op goede kwaliteit zand te vergroten. Voorafgaand aan een vergunningaanvraag van een individuele deelnemer van Stichting LaMER wordt de zandkwaliteit opnieuw bekeken. Dit kan via de beschikbare gegevens, door middel van proefwinning met een hopper of indien nodig door het nemen en analyseren van boringen. Op basis van de resultaten wordt beoordeeld welk deel van het zoekgebied de beste kwaliteit zand bevat en wordt uiteindelijk het zandwinningsgebied vastgesteld. Conclusie kwaliteit zand: afhankelijk van de toepassing van het zand ligt de gewenste zandkwaliteit tussen 100 en 400 µm.

2.2.2 Ligging en capaciteit zoekgebieden

In het MER winning suppletiezand Noordzee 2018-2027 en het MER winning ophoogzand 2018-2027 zijn meerdere zoekgebieden opgenomen. In figuur 2 zijn deze zoekgebieden weergegeven, inclusief een indicatie van capaciteit en nieuw te verwachten zoekgebieden voor 2028-2037. In de afgelopen periode zijn deze zoekgebieden (deels) gebruikt en ligt het voor de hand om voor de periode 2028 t/m 2037 de gebieden te benutten waar zand nog voorradig is.

De zoekgebieden voor de winning van ophoogzand omvatten een strook tussen de doorgaande NAP -20 m dieptelijn en de 12-mijlsgrens langs de gehele Nederlandse kust, vanaf de grens met België bij Zeeland tot de grens bij Duitsland bij Rottumerplaat. In Nationaal Waterprogramma 2022-2027 (met als onderdeel het Programma Noordzee 2022-2027) is het gebied aangewezen als reserveringsgebied voor de winning van suppletiezand, ophoogzand en beton- en metselzand. Conform de zandwinstrategie wordt in principe uitgegaan van diepere zandwinning dan de eerder gebruikelijke twee meter om mogelijke effecten van zandwinning op het bodemleven en op andere gebruiksfuncties te beperken en de beschikbaarheid van zandwinning binnen de 12-mijlszone zo lang mogelijk te garanderen. Prioriteit wordt gegeven aan gebieden met geschikt zand en de laagste winkosten. Dat betekent dat zandwinning in principe zo dicht mogelijk tegen de doorgaande NAP -20 m dieptelijn plaatsvindt. Voor diepe winning (meer dan 2 m) geldt een uitzondering, dit is alleen toegestaan vanaf twee km zeewaarts van de doorgaande NAP -20 m dieptelijn. Vanuit het beleid volgt een aantal ruimtelijke randvoorwaarden op zee voor locaties waar geen zand mag worden gewonnen. Een aantal randvoorwaarden is hard, bijvoorbeeld de onmogelijkheid om zand te winnen binnen de bestaande windparken en het aanhouden van een zekere afstand tot olie- en gasplatforms, kabels & leidingen en N2000-gebieden.

Startpunt voor het bepalen van de omvang van de zoekgebieden zijn de verwachte winhoeveelheden. Dat betekent dat de zoekgebieden voldoende omvang moeten hebben om aan de genoemde zandbehoefte te kunnen voldoen. De grootte van de zoekgebieden wordt niet alleen bepaald door de zandbehoefte. Er is ook sprake van winverliezen, taluds en diverse onzekerheden (ontwijken van obstakels, bodemgesteldheid en nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen) die ervoor zorgen dat de benodigde zoekgebieden voor de winning van zand groter moeten zijn dan strikt op basis van de benodigde hoeveelheid zand noodzakelijk is. Bij het bepalen van de zoekgebieden spelen ook geologische aspecten een belangrijke rol. Het gaat dan daarbij om de aanwezigheid van stoorlagen (veen-, klei- en steenlagen) en het slibpercentage.

In de tabellen 3 en 4 is per bestaand zoekgebied aangegeven hoeveel ophoogzand er reeds is gewonnen en hoeveel er in het betreffende vak nog beschikbaar is. Voor het MER 2028-2037 zullen deze gebieden waarschijnlijk nog worden aangevuld met nieuwe zoekgebieden als aangegeven in figuur 1. Afhankelijk van nog nieuw te verkrijgen inzichten, volgen er mogelijk meer zoekgebieden, welke in het MER zullen worden meegenomen.

Tabel 3 Begincapaciteit en prognose capaciteit eind 2027 zoekgebieden MER 2018 t/m 2027 kustwaarts voor ophoogzand.

KUSTWAARTS	KUSTVAK	CAPACITEIT (MILJOEN M ³)		
ZOEKGEBIED		Windiepte (m)	Begin 2018	Eind 2027
N4-1	Schiermonnikoog	2	0,36	0,28
N4-2	Schiermonnikoog	2	4,91	4,14
N7-1	Schiermonnikoog	2	4,78	4,78
M8-3	Terschelling	2	1,77	1,77
M9-4*	Ameland	6	17,54	17,54
M9-4*	Ameland	6	30,00	30,00
M9-4*	Ameland	2	1,32	1,32
M9-3	Ameland	2	4,92	4,92
M10-2	Terschelling	2	1,41	1,41
L12-1	Vlieland	6	10,67	9,93
L12-1	Vlieland	2	3,10	3,10
L12-3*	Vlieland	2	7,80	5,83
L15-3*	Vlieland	2	5,87	5,58
L15-1	Vlieland	2	0,28	0,28
L15-2	Vlieland	2	2,45	2,45
M10-4	Vlieland	2	4,82	4,77
L17-2*	Texel	2	0	0
L17-3*	Texel	2	3,59	3,59
L17-3*	Texel	2	0,51	0,51
L17-2*	Texel	2	1,98	1,98
L17-6	Texel	6	14,02	14,02

Q2-4*	Den Helder	6	50,84	49,23
Q2-5*	Den Helder	2	1,67	0,87
Q2-1	Den Helder	4	5,31	5,31
Q2-1	Den Helder	2	2,57	2,57
Q2-2	Den Helder	2	1,64	1,64
Q2-2	Den Helder	4	4,77	4,77
Q5-2	Callantsoog - Egmond	2	3,29	3,29
Q5-1	Callantsoog - Egmond	2	7,97	7,97
Q5-8	Callantsoog - Egmond	3	5,01	5,01
Q8-4	Egmond - Ijmuiden	4	22,33	22,33
Q8-3	Egmond - Ijmuiden	6	11,13	11,13
Q5-4	Egmond - Ijmuiden	4	1,92	1,54
Q8-1	Egmond - Ijmuiden	2	2,17	2,17
Q10-1	Zuid-Holland	2	8,22	4,74
Q16-7	Rijnland	10	33,51	24,18
Q16-4	Rijnland	10	25,10	25,10
Q16-3	Rijnland	10	13,85	13,85
Q16-8	Rijnland	10	5,08	5,08
P18-1	Maasvlakte	6	19,12	19,12
P18-3	Maasvlakte	2	5,13	3,02
S3-2	Maasvlakte	1	1,38	1,38
S4-3	Schouwen en Duiveland	6	39,36	38,97
S4-2	Schouwen en Duiveland	4	2,01	2,00
S5-4	Schouwen en Duiveland	2	0,00	0
S5-4	Schouwen en Duiveland	2	1,03	1,03
S5-4	Schouwen en Duiveland	6	32,88	32,88
S5-7	Schouwen en Duiveland	6	2,18	2,17
S5-6	Schouwen en Duiveland	2	0,00	0
S7-17	Walcheren en Z. Vlaanderen	6	1,88	1,88
S7-2	Walcheren en Z. Vlaanderen	6	2,19	1,97
S7-1	Walcheren en Z. Vlaanderen	6	2,35	0
S7-14	Walcheren en Z. Vlaanderen	6	10,55	10,55
S7-8	Walcheren en Z. Vlaanderen	6	2,51	2,51
S7-21	Walcheren en Z. Vlaanderen	6	55,58	48,57
S7-21	Walcheren en Z. Vlaanderen	2	1,32	1,32
S7-19	Walcheren en Z. Vlaanderen	6	3,02	3,01
S7-11	Walcheren en Z. Vlaanderen	2	0,05	0

S7-5	Walcheren en Z. Vlaanderen	2	0,30	0,27
S7-10	Walcheren en Z. Vlaanderen	6	22,13	21,90
S7-1	Walcheren en Z. Vlaanderen	6	11,07	10,02
S7-18	Walcheren en Z. Vlaanderen	6	2,88	2,87
S7-14	Walcheren en Z. Vlaanderen	4	2,18	0
S7-15	Walcheren en Z. Vlaanderen	6	0	0
S8-3	Walcheren en Z. Vlaanderen	6	7,41	6,30
S8-4	Walcheren en Z. Vlaanderen	6	5,81	4,20
S8-4	Walcheren en Z. Vlaanderen	4	1,62	1,62

Tabel 4 Begincapaciteit en prognose capaciteit eind 2027 zoekgebieden MER 2018 t/m 2027 zeewaarts. Allen zijn combigebieden.

ZEEWAARTS	KUSTVAK			
M7-1	Terschelling	6	19,03	19,03
M7-1	Terschelling	4	3,85	3,85
N4-3	Schiermonnikoog	6	10,16	10,16
N4-3	Schiermonnikoog	3	7,95	7,95
M6-1	Ameland midden/oost	6	16,09	16,09
L12-2	Vlieland	6	50,69	50,69
L14-1	Texel midden	6	27,88	27,88
Q2-6	Noord-Holland Callantsoog	4	34,94	34,94
Q5-7	Noord-Holland Bergen-Egmond	4	8,42	8,42
Q8-6	Noord-Holland Heemskerk	4	20,54	20,54
Q10-4	Rijnland	6	32,53	31,48
Q13-4	Katwijk	6	22,34	0,00
Q16-6	Delfland Hoek van Holland-Kijkduin	10	25,10	25,10
Q16-5	Delfland Hoek van Holland-Kijkduin	10	25,00	25,00
P18-2	Maasvlakte 2	6	47,73	38,38
S2-1	Goeree	6	34,81	28,35
S4-1	Schouwen	6	57,88	57,88
S7-9	Walcheren NW	6	41,50	26,81
S7-9	Walcheren NW	4	10,10	10,10
S7-22	Zeeuws-Vlaanderen	6	4,19	0

Figuur 1 Zoekgebieden MER suppletiezand 2018-2027, inclusief indicatie van capaciteit en nieuw te verwachten zoekgebieden voor 2028-2037. Ingezoomde versies zijn te vinden in de bijlage.

2.3 Kaders

2.3.1 Wet- en regelgeving

Het voornemen om suppletiezand te winnen op de Noordzee moet passen binnen de (inter)nationale wet- en regelgeving en bestaande beleidskaders. Hieronder volgt hiervoor een opsomming, waarbij aangegeven is op welke wijze dit relevant is voor de winning van suppletiezand.

Kaderrichtlijn Mariene Strategie

De Europese Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM) heeft tot doel het beschermen en herstellen van de Europese zeeën en oceanen en het bevorderen van duurzaam gebruik. De KRM verplicht elke Europese lidstaat tot het vaststellen van een mariene strategie. Deze strategie moet gericht zijn op bescherming, behoud en herstel van het mariene milieu (met als doel een goede milieutoestand) waarbij ook een duurzaam gebruik van de Noordzee wordt gegarandeerd. Daarnaast worden er als uitvoeringsmaatregel beschermde gebieden aangewezen. De Mariene Strategie bestaat uit 3 delen:

- beschrijving van de huidige milieutoestand, de goede milieutoestand, milieudoelen en indicatoren.
- KRM-monitoringprogramma waarin de monitoring is toegelicht die Nederland uitvoert om de milieutoestand te beoordelen en volgen.
- programma van maatregelen waarin de maatregelen worden toegelicht die Nederland uitvoert om de goede milieutoestand te behalen.

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De Omgevingswet brengt regelgeving over ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water samen in één wettelijk stelsel. Deze wet vormt daarmee de basis voor een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving. Vanaf 1 januari 2024 zijn de bepalingen uit de Ontgrondingenwet met achterliggende Besluiten tevens opgenomen in de Omgevingswet. Dit geldt ook voor (grote delen van) de Wet milieubeheer, de Wet Natuurbescherming en voor de Waterwet (met enkele uitzonderingen). De eisen voor milieueffectrapportage zijn opgenomen in afdeling 16.4 van de Omgevingswet.

Omgevingsbesluit

In het Omgevingsbesluit staan regels over het bevoegd gezag voor omgevingsvergunningen, over procedures, handhaving en uitvoering, en over het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Het Omgevingsbesluit geldt voor alle partijen die actief zijn in de fysieke leefomgeving – burgers, bedrijven en overheid. Het Omgevingsbesluit vormt het kader om te kunnen bepalen of bij de voorbereiding van een plan of besluit een mer- (beoordelings)procedure moet worden doorlopen. De eisen voor milieueffectrapportage zijn opgenomen in hoofdstuk 11 van het Omgevingsbesluit.

Besluit kwaliteit leefomgeving

In artikel 8.77 lid 2 van het besluit is aangegeven dat in een omgevingsvergunning ontgrondingsactiviteit voorschriften kunnen worden opgenomen met het oog op paleontologie.

Erfgoedwet

In de Erfgoedwet is vastgelegd hoe met het erfgoed (inclusief archeologisch erfgoed) in Nederland wordt omgegaan.

2.3.2 Beleid

Nationale Omgevingsvisie (NOVI) en Nota Ruimte

Met de Nationale Omgevingsvisie ([NOVI](#)) geeft het Rijk een langetermijnvisie op de toekomst en de ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland.

Nota Ruimte

De nieuwe op te stellen Nota Ruimte biedt een langetermijnvisie op Nederland en antwoorden op de vraag hoe we met de schaarse ruimte om dienen te gaan en tegelijkertijd ambities waar te maken.

Derde Kustnota (2000)

De Derde Kustnota bevestigde de voortzetting van dynamisch handhaven van de basis kustlijn en voegde een doel toe aan de eerdere Kustnota's, namelijk het onderhouden van het fundament van de kust door middel van (aanvullende) zandsuppleties op dieper water. Op die manier worden de in Kustbalans beschreven 'zandverliezen op dieper water' gecompenseerd, ten einde ook op langere termijn de ligging van de kustlijn te kunnen handhaven.

Beleidsnota Noordzee 2016-2021

De beleidskaders voor zandwinning staan beschreven in een zandwinstrategie in de beleidsnota Noordzee 2016-2021. In het Programma Noordzee 2022-2027 is benoemd dat deze herijkt moet worden. De volledige herijking van de zandwinstrategie vindt plaats in het volgende Programma Noordzee 2028-2033. In het MER zal worden beschreven wat de te verwachten herijking van de zandwinstrategie zal inhouden. Daarbij zal tevens worden beschreven welke consequenties die herijking zal hebben voor de winning van suppletiezand in de periode 2028-2037.

De vigerende zandwinstrategie is gericht op het goed en kosteneffectief beheren van de beschikbare zandvoorraad in de zone waarin bij voorkeur en hoofdzakelijk zandwinning plaatsvindt. Kosteneffectieve zandwinning wordt bereikt door de winning zo dicht mogelijk uit te voeren bij de plaats van de zandbehoefte, aan de kust of op het land. Als het voor andere functies (zoals kabels, leidingen en windturbines) wenselijk is gebruik te maken van de zone tussen de doorgaande NAP -20 m dieptelijn en de 12-mijlsgrens, wordt gezocht naar oplossingen die de winbare zandvoorraad niet essentieel aantasten. Voor kabels en leidingen wordt gestreefd naar bundeling met bestaande infrastructuur. Hiervoor zijn voorkeurtracés aangewezen op de structuurvisiekaart van de Beleidsnota Noordzee.

Nationaal Waterprogramma 2022-2027 met als onderdeel het Programma Noordzee (PNZ) 2022-2027

In het Nationaal Water Programma (NWP) 2022-2027 beschrijft de Rijksoverheid de hoofdlijnen van het nationale waterbeleid en de uitvoering ervan in de rijkswateren en -vaarwegen. Met het Programma Noordzee 2022-2027 stelt het Rijk de kaders voor ruimtelijk gebruik van de Noordzee (waaronder zandwinning) in relatie tot de toestand van het mariene ecosysteem en voor het beleid gericht op het verbeteren van de milieutoestand. Het programma Noordzee heeft ook een aantal afspraken opgenomen rondom de omgang met archeologisch erfgoed (zie hoofdstuk 7.5 van het programma).

Partiële Herziening van het Programma Noordzee (PH PNZ) 2022 – 2027

Het Programma Noordzee 2022-2027 wordt gedeeltelijk herzien. Het doel van deze herziening is windenergiegebieden op de Noordzee aan te wijzen voor de periode na 2031, nodig voor de overgang naar een duurzame energievoorziening. Daarbij wordt ook de ligging van de scheepvaartroutes om nieuwe windenergiegebieden heen bepaald. Een ander doel van de herziening is om meer ruimte voor zandwinning te reserveren. Dat is van belang voor het beschermen van de kust tegen overstromingen. In het plan-MER voor de PH PNZ wordt een ruimtelijke aanpassing van de reserveringszone onderzocht. Het gaat om een zeewaartse uitbreiding van het reserveringsgebied voor zandwinning. Dit reserveringsgebied bevindt zich nu tussen de doorgaande -20 m NAP dieptelijn en de 12 nM-lijn uit de kust. De aanpassing zeewaarts is een uitbreiding met 2 nM, tot 14 nM uit de kust. Het PNZ geeft daarnaast invulling aan het Klimaatakkoord van Parijs en de afspraken zoals opgenomen in het Nederlandse Klimaatakkoord, voor zover het de Noordzee betreft. Ook geeft het voor het Nederlandse deel van de Noordzee invulling aan internationale kaders voor een gezonde zee zoals het OSPAR-Verdrag en de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM) en bevat het programma van maatregelen voor het behouden en/of het bereiken van de goede milieutoestand volgens de KRM.

Iedere zes jaar is er een herijking van het Noordzeebeleid. De partiële herziening van het Programma Noordzee is een tussentijdse wijziging. Naar verwachting wordt de partiële herziening in 2025 vastgesteld.

Nationaal Waterprogramma met Programma Noordzee (PNZ) 2028-2033

Uit de Partiële Herziening van het Programma Noordzee kunnen vervolgacties ter voorbereiding van mogelijke beleidsaanpassingen in een volgend PNZ 2028-2033 volgen. Andere oplossingsrichtingen die de benodigde zandwinning kunnen borgen worden in dit programma uitgewerkt. Deze kunnen relevant zijn voor de winning van suppletiezand in de periode 2028-2037.

Landelijke afweging bouwgrondstoffen

In opdracht van IenW is een scenariostudie uitgevoerd met prognoses voor de vraag naar uit het oppervlak van de aarde gewonnen grondstoffen voor de bouw, inclusief grond-, weg- en waterbouw en kustverdediging, in Nederland in 2030 en 2050. De bouwgrondstoffen die zijn onderzocht zijn ophoogzand, beton- en metselzand, grind, steenslag, brekerzand, rivierklei, zilverzand en kalksteen. De studie is begeleid door een brede groep uit de bouw grondstoffenwinning, bouwbranche en circulaire economie. De studie gaat uit van bestaand beleid. Beleid in ontwikkeling of nieuwe ambities zijn niet meegenomen omdat nog onzeker is of en zo ja wanneer en hoe dit vorm zal krijgen. Wel zijn in de studie gevoeligheidsanalyses meegenomen op het mogelijke verloop van trends voor drie externe factoren, te weten de ontwikkeling van houtbouw, van hergebruik van betongranulaat en van de effecten van zeespiegelstijging.

De resultaten van het onderzoek laten zien dat in twee economische scenario's tot 2050 de vraag naar grind, steenslag, industriezand en kalkzandsteen zand afneemt. Dat is vooral te koppelen aan de lager geprognosticeerde bevolkingsgroei en nieuwbouw vanaf 2030. Op basis van de studie is de verwachting dat in beide scenario's de vraag naar ophoogzand en klei zal stijgen. De kustverdediging speelt hierin een grote rol. Voor het bepalen van het benodigde zand voor het toekomstig onderhoud van de kust is met name de veel langere termijn na 2050 van belang.

De cijfers en inzichten uit de monitoring en de scenariostudie en andere relevante bronnen worden benut om te werken aan de ontwikkeling van een landelijk beeld van de winning van bouwgrondstoffen. Op basis van dat landelijke beeld wordt een integrale afweging gemaakt tussen keuzes die op het gebied van bouwgrondstoffenwinning worden voorzien in de belangrijkste wingebieden: het rivierengebied in de zuidoostelijke provincies, het IJsselmeergebied en de Noordzee. Deze integrale afweging wordt voorbereid met onder meer betrokken overheden en brancheorganisaties.

Beheerplannen Natura 2000

De N2000-gebieden Noordzeekustzone, de Vlake van de Raan, de Voordelta met bijbehorende beheerplannen kennen rondom deze gebieden beperkingen voor zandwinning (afstandsgrenzen). Mogelijk wordt het gebied Hollandse Kust Zuid als Natura2000-gebied aangewezen. Als het formele Aanwijzingsbesluit vòòr 2028 is genomen, dan wordt deze meegenomen als zijnde autonome ontwikkeling.

NPE, EIPN, PVAWOZ, PAWOZ – Eemshaven, procedures voor aanlanding.

Het ministerie van Klimaat en Groene Groei (ministerie van KGG) heeft plannen voor het energiesysteem waarmee Nederland klimaatneutraal wordt (Nationaal Plan Energiesysteem, NPE) en voor de benodigde energie-infrastructuur op de Noordzee (Energie Infrastructuur Plan Noordzee, EIPN. In het Programma Verbindingen Aanlanding Windenergie Op Zee (pVAWOZ) en het Programma Aansluiting Wind Op Zee – Eemshaven (PAWOZ – Eemshaven) onderzoekt het ministerie van KGG de tracés waar het transport van de opgewekte windenergie naar en op land plaats kan gaan vinden. Omdat deze tracés de beschikbaarheid van zand kunnen beïnvloeden zijn deze plannen relevant voor de winning van suppletie- en ophoogzand.

3. Voorgenomen zandwinning en varianten

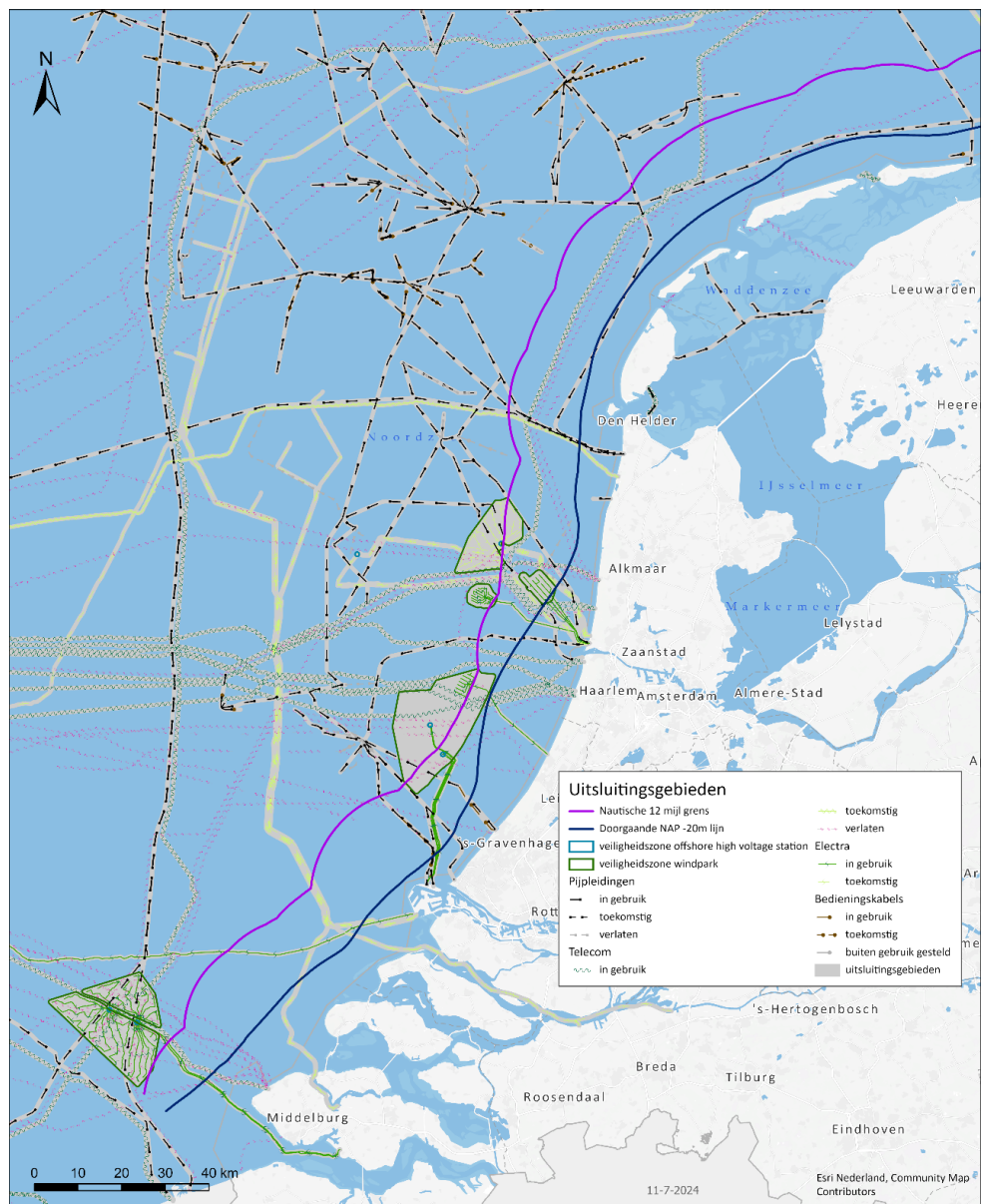
3.1 Zoekgebieden

Om de komende 10 jaar aan de vraag te kunnen voldoen, dient 130 miljoen m³ zand te worden gewonnen. Rekening houdend met 15% verlies van zand tijdens winning, moet daarom 150 miljoen m³ worden gereserveerd voor winning. Het zand is afkomstig zeewaarts van de doorgaande NAP - 20m dieptelij, omdat beleidsmatig de voorkeur bestaat om geen zand te winnen in het kustfundament. Tot aan de 12-nM grens is het gebied gereserveerd als voorkeursgebied voor de zandwinning. Hierbij wordt opgemerkt dat er momenteel een partiële herziening van het programma Noordzee plaatsvindt die het reserveringsgebied voor zandwinning uitbreidt tot 14 nM. Het op te stellen MER over winning ophoogzand 2028-2027 gaat echter vooralsnog uit van de 12-nM grens.

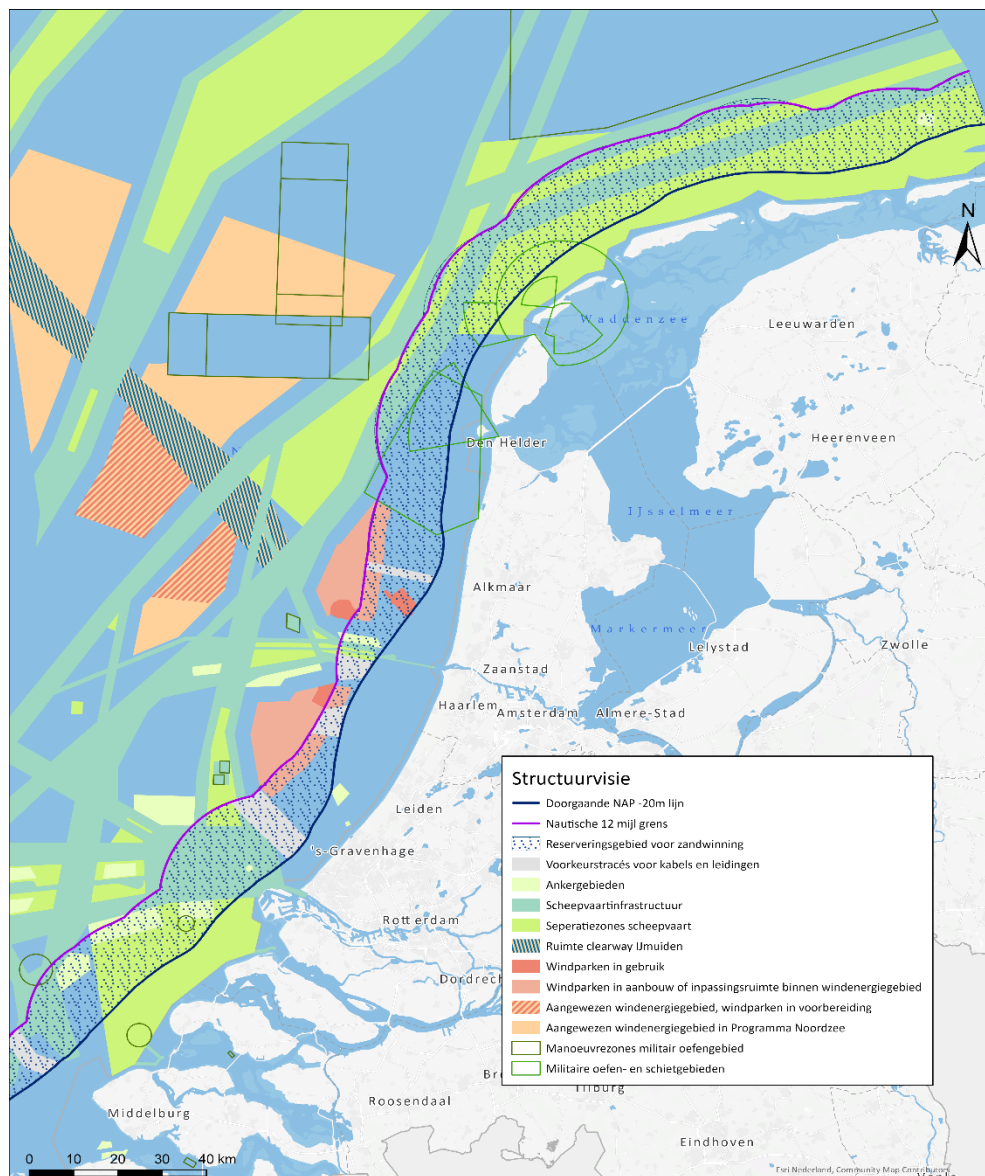
Het gebied binnen de 12-nM grens is reeds voor een groot deel in beslag genomen door andere functies zoals windparken, olie- en gaswinning, scheepvaart, ankergebieden, kabels & leidingen en baggerstortlocaties of er heeft in het verleden reeds zandwinning plaatsgevonden. In figuren 2 en 3 zijn kaarten weergegeven met daarop de andere bestaande gebruiksfuncties op de Noordzee, waar dus geen zand gewonnen kan worden. Hierbij wordt opgemerkt dat deze kaart niet uitputtend is: de afstandsgrenzen tot N2000-gebieden (zoals opgenomen in de beheerplannen voor de N2000-gebieden) en baggerstortlocaties bijvoorbeeld zijn hier niet opgenomen. Daarmee zal uiteraard wel rekening worden gehouden bij het bepalen van de zoekgebieden.

In figuur 4 is een zanddikte kaart weergegeven uit het Delfstoffen Informatiesysteem (DIS) en geeft de potentiële winddiepte weer binnen het reserveringsgebied. Uitgangspunt is om huidige zoekgebieden (vergunningperiode 2018-2027) te gebruiken indien nog voldoende zand beschikbaar is en of er eventueel dieper gewonnen kan worden. Eventueel benodigde nieuwe zoekgebieden worden gezocht binnen het reserveringsgebied voor zandwinning en zijn indicatief opgenomen in figuur 2 van het vorige hoofdstuk. In het MER zal worden onderzocht of deze nieuwe zoekgebieden voldoende zand van juiste kwaliteit zullen bevatten en of er nog andere zoekgebieden moeten worden aangewezen. Gebieden die gezien de aanwezige zandkwaliteit ongeschikt zijn of inmiddels helemaal zijn uitgeput, vallen af.

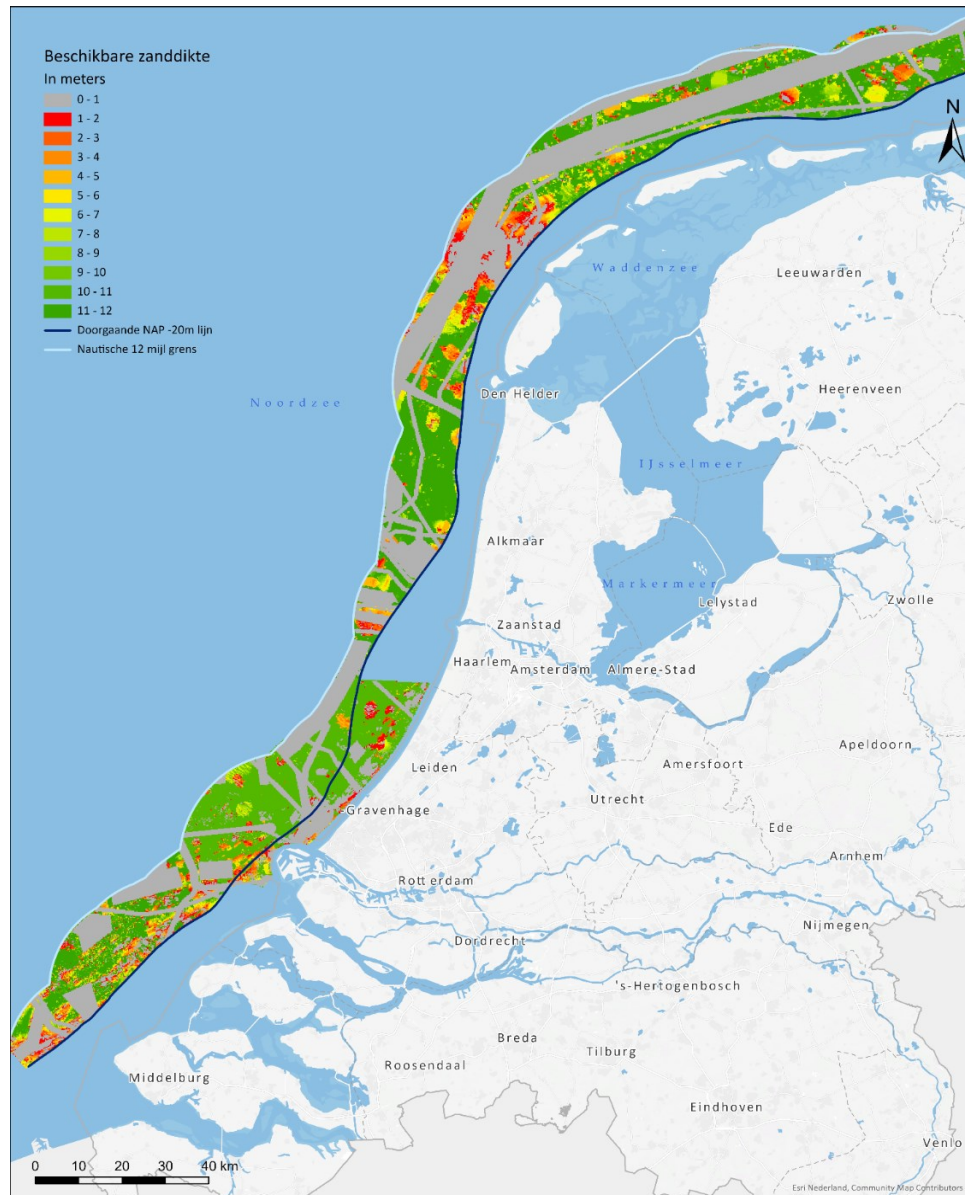
In de bijlagen is een kaart opgenomen die de belangrijkste onderdelen van figuur 1 tot en met 4 combineert.

Figuur 2 Overzicht van kabels en leidingen (inclusief bufferzone) op de Noordzee die zorgen voor uitsluiting voor zandwinning.

Figuur 3 Andere activiteiten op de Noordzee in relatie tot de zandwinning.

Figuur 4 Beschikbare zanddikte uit het DIS 2.1, DIS 3.0, met in het grijs indicatie van gebieden uitgesloten voor zandwinning.

Op basis van het DIS worden nieuwe zoekgebieden als volgt bepaald.

1. Beoordeling en bepaling van ruimtelijke beschikbaarheid.
2. Binnen de geselecteerde zoekgebieden wordt een inschatting gemaakt van de winbare zandhoeveelheid en de diepte van een eventuele geologische stoorlaag. Gebieden waarvan zeker is dat deze ongeschikt zijn voor zandwinning vallen af.
 - a. Een zoekgebied is geschikt tot 6 of 12 meter windiepte.
 - b. Een zoekgebied is (gedeeltelijk) geschikt tot een beperkte windiepte.
 - c. Een zoekgebied is (gedeeltelijk) ongeschikt.
3. Op basis van bovenstaande punten wordt een aantal zoekgebieden aangepast, uitgebreid of verschoven totdat er voldoende oppervlak zoekgebied aanwezig is om aan de zandvraag voor de komende 10 jaar voor commerciële zandwinning te kunnen voldoen.

3.2 Scope zandwinning

3.2.1 Scope voorgenomen activiteit

De werkzaamheden door de leden van Stichting LaMER bestaan uit:

- a) het varen naar de winlocatie;
- b) het winnen van het zand in de winput;
- c) transport van het gewonnen zand van de winlocatie naar de overslagputten in/nabij havens;
- d) het storten in de overslagput en het op land en vervolgens op de markt brengen van het zand.

Ten aanzien van de werkzaamheden van de commerciële winners van Stichting LaMER geldt dat in het MER het varen naar de winlocatie, het winnen van het zand in de winput en het varen naar de overslagput/-locatie in en nabij havens worden onderzocht. De vervolgstappen (het storten in de overslagput en het daarna (of direct) op land brengen en verhandelen op de markt) maken geen onderdeel uit van de voorgenomen activiteit in het kader van het MER.

3.2.2 Vaarroutes

De vaarroutes en -afstanden zijn zeer afhankelijk van de locatie van de zandwinvakken en de overslagputten/-locaties, maar doorgaans is het de wens om zo dicht mogelijk bij de overslagput/-locatie ook het zand te winnen. De route van de commerciële winners gaat altijd via de officieel aangewezen vaarroutes en vanaf de vaarroute de kortste weg naar wingebied of naar de losplaats (overslagput/-locatie). Daarnaast is het ook mogelijk dat een commerciële winner meerdere wingebieden aandoet, alvorens naar de losplaats te varen.

Er zijn ook uitzonderingen binnen het plangebied, zoals rustgebieden voor zeehonden en zeevogels, die vermeden moeten worden, dit zijn vaak zogenoemde toegangsbeperkingsbesluitzones (TBB-zones). Dit soort gebieden worden per winning onderzocht zodat de route aangepast kan worden aan nieuwe situaties, zoals verplaatste schelpdierbanken die een foerageergebied voor zeevogels vormen. Moet voor de winning zo'n gebied toch doorkruist worden, zal met het ministerie voor Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) in overleg moeten worden getreden om een variabele corridor vast te stellen, afhankelijk van de eisen die in het toegangsbeperkingsbesluit zijn opgenomen.

Er zal in het MER worden gekeken naar kustwaartse en zeewaartse wingebieden. In dit kader varieert het aantal vaarbewegingen per etmaal tussen de alternatieven kust en zeewaarts. Voor de kustwaartse alternatieven duurt een totale baggercyclus (baggeren-heenvaren- lossen-terugvaren) gemiddeld ca 270 minuten, voor de zeewaartse alternatieven gemiddeld ca 314 minuten. Dit betekent een totaal van respectievelijk $24/(270/60) = 5,3$ cycli per etmaal en $24/(314/60) = 4,6$ cycli per etmaal. De verstoringfrequentie van ieder willekeurige locatie op de vaarroute uitgaande van 1 schip per wingebied is dan respectievelijk $2 \times 5,3 = 10,6$ x per etmaal kustwaarts en $2 \times 4,6 = 9,2$ x per etmaal zeewaarts ofwel 0,44x per uur en 0,38 x per uur ofwel 1x per 2,3 uur en 1x per 2,6 uur.

3.3 Varianten zandwinning

In de praktijk wordt ophoogzand gewonnen op locaties zo dicht mogelijk bij de betreffende overslagput/-locatie. De kosten en geringe uitstoot zijn hiervoor de doorslaggevende factoren. Vanaf de doorgaande NAP -20m dieptelijn wordt zand gewonnen, in de eerste 2 km vanaf deze lijn echter niet dieper dan 2 meter. Gangbaar is dat voorbij deze lijn tot aan de 12-nM grens voor ophoogzand tot 6 meter diep wordt gewonnen. Hiervan kan afgeweken worden als er een ondiepe geologische stoorlaag wordt aangetroffen van bijvoorbeeld veen of klei.

In het MER zullen varianten ten aanzien van dieper winnen en toekomst bestendig winnen worden onderzocht. Ook zullen eventuele toepasbare innovatieve technieken voor de zandwinning, die een mogelijk positieve invloed kunnen hebben op milieu- en natuureffecten, worden onderzocht in het MER. Varianten ten aanzien van de vaarafstand zijn in het voorgaande MER winning ophoogzand 2018-2027 reeds onderzocht en zullen nu niet als volwaardig alternatief of variant worden meegenomen. Bovendien is er in relatie tot de vaarafstand reeds een beleidsmatige ontwikkeling waarbij de zandreserveringszone mogelijk wordt uitgebreid van de 12 nm grens naar 14 nM uit de kust (partiële herziening Programma Noordzee). Echter, over deze zone is momenteel nog weinig informatie beschikbaar met betrekking tot de geschiktheid (juiste korrelgrootte's en aanwezigheid stoorlagen). Het is niet te verwachten dat kennisleemtes over zandgeschiktheid en effecten binnen het schrijven van dit project-MER zullen worden opgevuld. Dat zal waarschijnlijk pas gebeuren in de jaren na de vaststelling en inwerkingtreding van de Partiële Herziening Programma Noordzee door het regulier Water en Bodemonderzoek van Rijkswaterstaat.

Variant Windiepte

De variant windiepte gaat om het doorzetten van huidig beleid, waarbij kosten en uitstoot geminimaliseerd worden, maar dan met winnen tot 12 meter -zeebed, zowel in bestaande winputten als in nieuwe zoekgebieden. Bij de afweging over diepere winning zal gebruik worden gemaakt van inzichten uit ecologisch onderzoek (rekolonisatie) dat in de afgelopen jaren is uitgevoerd.

Variant Toekomstbestendig winnen

De variant toekomstbestendig winnen wijkt af van de huidige zandwinstrategie op de volgende punten:

- zandwinvakken dicht bij de kust worden niet (volledig) gebruikt zodat in een later stadium wanneer meer zand per jaar gewonnen dient te worden én gemiddeld verder gevaren moet worden de kosten nog enigszins beperkt kunnen worden (#betaalbaarheid in de toekomst);
- ondiepe zandwinvakken beschikbaar houden zodat op de middellange termijn de winningen ook nog steeds met kleine hoppers efficiënt uitgevoerd kunnen worden (#uitvoerbaarheid);
- zandwinvakken met een “laag” effecten profiel (lage slib-percentages) sparen voor de toekomst, zodat als er meer zand gewonnen wordt per jaar, er niet alleen maar zandwinvakken overblijven met hoge slibpercentages en minder goed kwalitatief ophoogzand (stoorlagen etc). (#vergunbaarheid in de toekomst)
- op plekken waar “corridors” wind op zee voorzien zijn nu al winnen, zodat zandvoorraad efficiënt gebruikt wordt (#efficiency)

In de toekomst zal namelijk meer zand nodig zijn, waarbij de kans groter wordt dat verder weg gewonnen moet worden (grotere vaarafstand) in gebieden met mogelijk grotere slibgehalten (meer effecten). Om de effecten in de toekomst relatief beperkt en beheersbaar te houden, zou bij de winning in de komende vergunningsperiode 2028-2037 de op kortere afstand gelegen en ondiepere delen moeten worden vrijgehouden voor de toekomst. Dit betekent dat in de komende vergunningsperiode 2028-2037 dieper zal moeten worden gewonnen (tot 12 meter) en verder weg (richting 12 nM). Met andere woorden: de bestaande verder weg gelegen winvakken zoveel mogelijk benutten, ook qua diepte, en waar nodig meer nieuwe zoekgebieden ook tot 12 nM.

Door het uitwerken van de “toekomstbestendige variant” wordt ook inzichtelijk gemaakt tegen welke problematiek op termijn kan worden opgelopen als door klimaatverandering er jaarlijks meer zand (suppletie- en ophoogzand) moet worden gewonnen voor kustlijnverzorging en voor het toekomstbestendig maken van Nederland. De uitkomsten van deze analyse kunnen effect hebben op het voornemen van de zandwinning, maar geven ook input voor de herijking van de zandwinstrategie en voor het Monitorings- en Evaluatieprogramma (MEP).

Eventueel nieuwe zoekgebieden tussen 12 en 14 nM worden pas in volgende vergunningperiode meegenomen. Voor die gebieden bestaan teveel onzekerheden over de beschikbaarheid van de juiste zandkwaliteit. Bovendien zijn nieuwe zoekgebieden buiten de 12 nM vanuit de effecten bekeken meer opportuun als in de toekomst de vloot van sleepopperzuigers verdergaand verduurzaamd is.

4. Reikwijdte en detailniveau

4.1 Plan-, project- en studiegebied

- Plangebied = het gebied waar de feitelijke activiteiten van de zandwinning plaatsvinden
- Projectgebied = vaarroutes van ligplaats naar winlocatie, en van winlocatie naar de overslag- of toepaslocaties
- Studiegebied = de ruimere omgeving tot waar effecten van de zandwinning en vaarbewegingen kunnen worden verwacht.

Het plangebied is het gebied waar de feitelijke activiteiten van de zandwinning plaatsvinden. De zandwinning vindt plaats tussen de doorgaande NAP -20 m dieptelijn en de 12-mijlsgrens, het gereserveerde voorkeursgebied voor de zandwinning. Het plangebied van dit MER bestaat niet uit dit gehele gebied, een groot deel van het areaal is reeds bezet en wordt gebruikt door andere functies. Het projectgebied beslaat het plangebied plus de vaarroutes naar de winlocaties. Het studiegebied beslaat de ruimere omgeving tot waar effecten van de zandwinning en vaarbewegingen kunnen worden verwacht. De mogelijke effecten van zandwinning kunnen zich vanaf de wingebieden richting de kust en open zee uitstrekken als gevolg van bijvoorbeeld slibverspreiding.

Omdat de locatie van daadwerkelijke zandwinactiviteiten pas wordt bepaald nadat een winning en een overslag op specifieke locaties zijn bepaald, wordt in het MER het plangebied gelijkgesteld aan het zoekgebied. De locatie van het plangebied is dus sterk afhankelijk van de win- en overslaglocatie. De locatie voor winning wordt afgewogen tegen meerdere belangen van ecologisch perspectief, economisch perspectief, en technisch perspectief. Hierbij wordt rekening gehouden met beperking van verstoring, minimale CO₂ en NO_x uitstoot, kosten, zandkwaliteit, strategische reserves, morfologie, en eerdere winningen.

Het studiegebied omvat het gebied rondom het plangebied waar mogelijke effecten van de zandwinning worden verwacht. De omvang van dit gebied is afhankelijk van de grootte en locatie van het plangebied, het specifieke effect, en andere activiteiten die in de regio plaatsvinden. Daarom wordt per milieuthema bepaald wat het studiegebied voor dat milieuthema is. De te onderzoeken effecten worden verder besproken in paragraaf 4.5, "Te onderzoeken milieuaspecten, thema's Natuur en Milieu". Voor sommige effecten is de omvang van het betrokken gebied nog niet duidelijk. Voor aspecten zoals morfologie, bodemsamenstelling, slibgehalte, bodemfauna, en aantasting wordt daarom uitgegaan dat deze effecten beperkt blijven tot de zandwininput zelf.

Bij het bepalen van de omvang van het studiegebied wordt rekening gehouden met de volgende effectafstanden te zien in tabel 4. In het MER wordt onderzocht of deze effectafstanden gezien de actueel stand van de huidige ecologische kennis nog opportuun zijn. Daarbij wordt ook aangegeven of deze effectafstanden in wet- en regelgeving, beleidsdocumenten, (beheer)plannen en/of vergunningen zijn vastgelegd.

Tabel 5 Verwachte omvang effectgebied vanaf activiteit.

Effect	Afstand
Sedimenttransport en vertroebeling	900 meter (t.o.v. N2000-gebieden)
Geluid (boven- en onderwater)	1500 m / 4800 m
Stikstofdepositie	25 km
Verstoring (beweging, scheepvaart)	1500 m
Verstoring (licht)	2 km

4.2 Referentiesituatie

De referentiesituatie bestaat uit de huidige situatie plus de autonome ontwikkelingen, maar zonder de voorgenomen winning van ophoogzand in de periode 2028-2037³. De referentie beschrijft de situatie van een bepaald jaar in de toekomst, het zichtjaar. Het zichtjaar voor het MER over ophoogzand 2028-2037 is 2037.

Een autonome ontwikkeling moet voldoende zeker en concreet zijn: er dient over het betreffende plan of project reeds besluitvorming te hebben plaatsgevonden. Tot de autonome ontwikkelingen behoren ook aanlandingen van kabels & leidingen en aanleg en gebruik van windparken en van kabels & leidingen daartoe.

Reeds vergunde zandwinningen door derden en zekere andere ontwikkelingen in en rondom de Noordzee vormen onderdeel van referentiesituatie. Het gaat daarbij om de zandwinning voor:

- uitvoeren van kustsuppleties tot en met 2027;
- winnen van suppletiezand tot en met 2037;
- onderhouden zachte zeewering van Maasvlakte 2 en voor aanleg resterende terreinen;
- onderhouden van de Hondsbossche Duinen (Zwakke Schakel Noord Holland).

Mogelijk wordt het gebied Hollandse Kust Zuid als Natura2000-gebied aangewezen. Als het formele Aanwijzingsbesluit vòòr 2028 is genomen, dan wordt deze meegenomen als zijnde autonome ontwikkeling.

³ In een Passende Beroep t.b.v. een Omgevingsvergunning N2000-activiteit geldt een andere referentiesituatie. Die referentiesituatie wordt ontleend aan de geldende natuurvergunning of, bij het ontbreken daarvan, aan de milieutoestemming die gold op de referentiedatum (dat is het moment waarop artikel 6 van de Habitatrichtlijn van toepassing werd voor het betrokken Natura 2000-gebied), tenzij nadien een milieutoestemming is verleend voor een activiteit met minder gevolgen.

Parallel aan de mer-procedure winning ophoogzand in de Noordzee wordt ook voor de winning van suppletiezand in de Noordzee een vergelijkbare mer procedure door RWS Kustlijn zorg doorlopen. Om te voorkomen dat de (cumulatieve) effecten van de winning van 150 miljoen m³ suppletiezand in de periode 2028 - 2037 onvoldoende in beeld zijn, zal deze winning als onderdeel van de referentiesituatie in deze mer-procedure voor ophoogzand worden meegenomen.

4.3 Beoordelingsmethodiek

Het project-MER zal voldoen aan de inhoudelijke vereisten zoals opgenomen in artikel 11.16, 11.17 en 11.18 van het Omgevingsbesluit.

Bij het opstellen van het MER zal zoveel als mogelijk gebruik worden gemaakt van de kennis die is verkregen in reeds uitgevoerde (effect)onderzoeken in afgelopen 15 jaar: MER Zandmotor 2010, MER Aanleg Maasvlakte 2 2007, MER Zandwinning ophoogzand 2017, MER Zandwinning suppleties 2017, MEP Aanleg Maasvlakte 2, MEP Zandwinning suppleties 2017-2027, MER Programma Noordzee 2022-2027 (+partiële herziening), OR ELSE, Wozep, en Mons. Uitgangspunt is dat geen nieuw veldonderzoek voor het op te stellen MER Ophoogzand 2028-2037 nodig is.

In dit MER zullen verschillende thema's worden beoordeeld aan de hand van aspecten, zoals beschreven in paragraaf 4.4. Cumulatieve effecten met andere bestaande activiteiten/gebruiksfuncties en met nieuwe activiteiten (autonome ontwikkelingen) zullen daar waar relevant worden beschreven.

De te behandelen thema's worden hieronder kort toegelicht.

Natuur & Milieu

Effecten voor natuur zijn onder te verdelen naar aantasting van bodemfauna en flora, ontgraven zeebodem, vertroebeling, verstoring, stikstof-depositie en habitatverandering. Door aanleg van zandwinputten wordt areaal aan zeebodem verwijderd. Dit gaat ten koste van de aanwezige benthos en verandert de samenstelling van de zeebodem. Een belangrijk onderdeel van de effectbeoordeling in het MER betreft de effecten van de zandwinning op verandering in slibgehalte die zowel vertroebeling als habitatverandering kunnen veroorzaken.

Daarnaast zorgt het winnen zelf voor directe verstoring aan organismen door overlast van geluid, licht en fysieke aanwezigheid. Verder stoot het schip emissies uit als CO₂, SO₂, en stikstof wat als depositie in stikstofgevoelige gebieden kan neerkomen.

Gebruiksfuncties

Het winnen van zand kan gevolgen hebben voor de andere gebruikers op zee, en andersom hebben deze gebruikers ook effect op het winnen van zand. Beide punten zijn belangrijk in de beoordeling van de aspecten die hieronder vallen. Afhankelijk van de functie gaat het om de vaarbewegingen of juist het winnen van zand waar de andere gebruiker last van zal hebben.

Historie op zee

Onder dit thema wordt gekeken naar archeologische en paleogeologische waarden en naar onontplofte oorlogsresten. Het gaat hierbij om de aantasting van de historie, maar ook de effecten die het op de zandwinning heeft. De (potentieel) aanwezigheid van een wrak of explosief zorgt ervoor dat minder zand gewonnen kan worden, dit kan gekwantificeerd worden. Een bureauonderzoek naar dit thema moet voldoen aan de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA). Een bureauonderzoek is de eerste stap in de Archeologische Monumentenzorgcyclus (AMZ), waarmee een archeologische verwachting wordt opgesteld. Bij het bureauonderzoek zal ook worden gekeken naar data van boringen die gezet zijn om de windiepte te bepalen. Gelet op de windiepte van 6 tot 12 meter, valt met grote zekerheid te stellen dat de paleolandschappelijke waarden worden geraakt door de zandwinning. Met een archeologische analyse van de beschikbare boordata zal ook kenniswinst kunnen worden behaald over de prehistorische lagen.

Kust en Zee

Door het winnen van zand ontstaan zandwinputten op de bodem van de Noordzee. Deze lokale ingreep kan van invloed zijn op de bodemsamenstelling, bestaande morfologische processen, lokale waterbeweging, en sedimenttransport.

Uit het vorige MER winning ophoogzand Noordzee is uit de uitgebreide modelberekeningen gebleken dat significant negatieve effecten door het vrijkomen van slib op instandhoudingsdoelstellingen niet uitgesloten konden worden. Uit de toen daarbij uitgevoerde Passende Beoordeling bleek dat de lineaire relaties uit de modelberekeningen als worst-case moeten worden beschouwd en dat de doorwerking van effecten tussen slibconcentratie enerzijds en habitattypen en soorten (waarvoor in de Natura 2000-gebieden instandhoudingsdoelen gelden) anderzijds, veel complexer en veel minder lineair is. Uit de Passende Beoordeling bleek tevens dat de winning van ophoogzand (en in cumulatie met de winning van suppletiezand) geen significant negatieve gevolgen hebben voor de Natura 2000-gebieden Noordzeekustzone, Voordelta, Vlake van de Raan, Oosterschelde en Waddenzee. Deze conclusies zijn onder meer gebaseerd op de hoeveelheid aanwezige voedsel (biomassa aan schelpdier) dat voor de hogere trofieniveaus beschikbaar is. Uitgangspunt voor het nu op te stellen MER is dat gebruikt gemaakt wordt van deze kennis en dat er geen nieuwe slibmodelberekeningen uitgevoerd behoeven te worden.

4.4 Te onderzoeken milieuaspecten

Thema	(deel)aspecten	Kwalitatief of Kwantitatief	Effectduur	Toelichting
Natuur & Milieu	Aantasting (ontgraven zeebodem)	Kwalitatief	Beide	Door aanleg van zandwinputten wordt areaal aan waterbodem verstoord. Dit gaat ten koste van de aanwezige benthos. Op korte termijn betekent dit volledige mortaliteit van alle bodemfauna en flora in de put. Op lange termijn is er rekolonisatie maar geen volledig herstel (andere soorten aanwezig, Leewis et al., 2024; Witbaard & Craeynmeersch, 2023)
	Vertroebeling waterkolom	Kwalitatief	Tijdelijk	Verandering in sediment en slibgehalte in de waterkolom. Tijdens de zandwinning wordt rekening gehouden met 15% verlies van zand dat in de waterkolom terecht komt. Het vrijkomen van slib kan via vertroebeling invloed hebben op primaire/secundaire productie en de verdere voedselketen.
	Verstoring dmv geluid, licht en fysieke scheepvaartbewegingen	Kwalitatief	Tijdelijk	Verstoring van vissen, (zee)zoogdieren en vogels kan optreden tijdens de zandwinactiviteiten door de ontwikkeling van (onderwater)geluid, emissie van licht, en door fysieke scheepvaartbewegingen.
	Emissies naar lucht	Kwantitatief	Tijdelijk	Emissies van CO ₂ , NOx, SO ₂ , fijn stof door werkzaamheden en vaarbewegingen. Impact op stikstofgevoelige natuur. Hierbij wordt tevens gekeken naar de verduurzaming van de in te zetten vloot.
	Habitat type door verandering slibgehalte	Kwalitatief	Permanent	Toename van slibgehalte op de zeebodem na winning. Hoewel de putten zich niet volledig vullen, is er wel aangetoond dat het slibgehalte van het sediment hoger is (Leewis et al., 2024). Deze verandering van korrelgrootte beïnvloedt het habitattype en dus de (mate van de) soortensamenstelling tijdens rekolonisatie van de putten.
	Energieverbruik en -besparing	Kwalitatief	Beide	Energieverbruik is afhankelijk van vaarafstand, winddiepte en verbrandings-motortype. Hierbij wordt tevens gekeken naar de verduurzaming van de in te zetten vloot.
Gebruiksfuncties	Visserij	Kwalitatief	Beide	Tijdens de zandwinning worden bodemdieren verwijderd, hierdoor zal ook vis zich elders begeven. Wanneer de put gegraven is, is de bodemstructuur veranderd en ook andere potentiële prooidieren lijken zich in de winput te vestigen (Leewis, et al., 2024), dit zou invloed kunnen hebben op de lokale aanwezigheid van vis.
	Scheepsvaart	Kwalitatief	Tijdelijk	Tijdens de zandwinning zal gebruik worden gemaakt van de vaarroute, dan wel de vaarroute worden doorkruist onderweg naar de overslaglocatie. Dit kan hinder veroorzaken.
	Windparken	Kwalitatief	Permanent	Bij windparken mag geen zand worden gewonnen. Voordat de parken gebouwd worden zou het zand wel kunnen worden gewonnen, dit heeft tot gevolg dat de nieuwe windturbines dieper (t.o.v. NAP) moeten worden gebouwd.
	Kabels & leidingen	Kwalitatief	Permanent	Net als bij windparken mag hier in de buurt (afstandsgrens = 500 meter) geen zand worden gewonnen. Voordat de aanleg plaatsvindt kan zand wel worden gewonnen, dit heeft tot gevolg dat de constructie dieper komt te liggen.
	Olie- en gaswinning	Kwalitatief	Permanent	Net als bij windparken mag hier in de buurt geen zand worden gewonnen. Voordat de aanleg plaatsvindt kan zand wel worden gewonnen, dit heeft tot gevolg dat de constructie dieper komt te liggen.

	Defensieactiviteiten	Kwalitatief	Tijdelijk	Op de Noordzee bevinden zich meerdere oefenterreinen van defensie, ook overlappend met zandwingebeden. Voor zandwinning in dergelijke gebieden worden protocollen in de vergunningen opgenomen. Wanneer een oefening plaats vindt zal defensie ook de zandwinner moeten opdragen het gebied te verlaten, hierdoor zal het winnen van zand mogelijk vertraging oplopen.
Historie op zee	Archeologie	Kwantitatief & kwalitatief	Beide	Mogelijke aantasting van bekende en verwachte archeologische waarden en objecten als wrakken of verdronken nederzettingen. Nieuwe archeologische waarden kunnen worden ontdekt. Kleine archeologische objecten kunnen onopgemerkt meekomen met het gewonnen ophoogzand. Grote, te detecteren, objecten van (potentieel) archeologische waarde, moeten worden vermeden en leiden tot verlies in winbaar zand.
	Paleogeologie	Kwalitatief	Beide	Paleolandschappen worden verstoord en oude aardlagen naar boven gehaald door het opgraven van zand. Fossielen kunnen onopgemerkt meekomen met het gewonnen ophoogzand.
	Onontplofte oorlogsresten	Kwantitatief	Tijdelijk	Tijdens de zandwinning kunnen achtergebleven oorlogsresten een risico vormen voor de veiligheid van het schip en de bemanning. Door de aanwezigheid van dergelijke onontplofte oorlogsresten kan naburig zand niet gewonnen worden.
Kust en Zee	Morfologie	Kwalitatief	Permanent	Effecten op de waterbeweging en de gevolgen voor het transport van zand en slib en de zeebodem integriteit. Mede ter onderbouwing van KRM-descriptoren 6 en 7.
	Bodemsamenstelling	Kwalitatief	Permanent	Het gaat hierbij voornamelijk om stoorlagen en slibpercentages en hoe zandwinning daarop invloed op heeft. Een zandlaag wordt verwijderd waardoor deze naderhand minder dik is tot stoorlagen als klei of veen. Zand wordt onder huidige praktijken echter niet tot en met deze stoorlaag gewonnen, zodat er altijd wel wat zand overblijft en die diepere laag niet bloot komt te liggen.
	Waterbeweging	Kwalitatief	Permanent	Stratificatie binnen de gegraven put kan optreden, maar is vooralsnog niet vastgesteld in putten tot 20m diep onder de zeebodem. Verandering van lokale stromingen door verandering in diepte is wel aannemelijk.
	Verandering in slibgehalte	Kwantitatief	Beide	Verandering van slibgehalte op de zeebodem. Direct vrijkomend tijdens de zandwinning en mogelijk ophopend vanwege verandering in stroming op de lange duur. Die laatste is echter onzeker, het is geobserveerd dat oudere zandwinputten niet meer slib bevatten dan jongere zandwinputten (Leewis, et al, 2024).
	Sedimenttransport en vertroebeling	Kwalitatief met kwantitatieve onderbouwing	Tijdelijk	Verandering in sediment en slibgehalte in de waterkolom. Tijdens de zandwinning wordt rekening gehouden met 15% verlies van zand dat in de waterkolom terecht komt. Er wordt vanuit gegaan dat geen nieuwe slibmodelberekeningen nodig zijn en dat op basis van reeds bekende kennis dit aspect kan worden beschreven.

5. Inspraak en participatie

Inspraak en participatie zijn in het kader van de mer-procedures voor de winning van ophoog- en suppletiezand van belang. Stichting LaMER werkt dan ook in het kader van inspraak en participatie met RWS samen. Diverse belangenorganisaties en NGO's worden op meerdere momenten gedurende de mer-procedure geraadpleegd. Dit vindt plaats vanuit de gedachte en ervaring dat samenwerking met belanghebbende partijen in de omgeving leidt tot een beter project met meer draagvlak. Daarnaast neemt door het participatieproces begrip voor elkaars belangen en standpunten toe. In de Omgevingswet is participatie bovendien een belangrijke pijler.

In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op inspraak en op participatie en is een indicatieve planning opgenomen.

Inspraak

Onder inspraak verstaan wij de formele momenten waarop belanghebbenden in de omgeving de gelegenheid hebben om hun mening (zienswijze) te geven, zodra er een concreet voornemen wordt voorgelegd. Denk hierbij aan de definitieve concepten NRD en MER alsmede het ontwerpbesluit voor de vergunning van zandwinning 2028-2037. Hierop kan iedereen een inspraakreactie geven, zowel de belanghebbenden als andere belangstellenden.

De inspraak en onze terugkoppeling op de ingediende zienswijzen organiseren we via de gebruikelijke wegen en communicatiekanalen. Deze inspraak gaat via www.platformparticipatie.nl van de overheid, waar de documenten worden geüpload. De ter inzagelegging van de NRD zal volgens de huidige planning plaatsvinden tot en met januari 2025 over een periode van 6 weken. De ter inzagelegging van het MER en het ontwerpbesluit van de vergunning is gepland in maart en april 2027.

Participatie

In de Omgevingswet wordt onder participatie verstaan: *het in een vroegtijdig stadium betrekken van belanghebbenden (burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden) bij het proces van de besluitvorming over een project of activiteit.* (Stb. 2018/290).

Bij participatie gaat het zowel om de formele momenten, als om andere momenten gedurende het mer-proces. Juist bij de invulling en uitwerking van de mer-procedure wil RWS waar mogelijk gebruik maken van de kennis en ervaring van andere partijen in onze omgeving, die kunnen bijdragen aan een goed en gedragen MER zandwinning 2028-2037.

Een groot deel van het MER zal over milieu en natuureffecten gaan, waardoor de participatie vooral is gericht op de NGO's en de belangenorganisaties die zich inzetten voor de natuur op, in en rond de Noordzee. Voor het thema gebruiksfuncties op zee zal daarnaast contact gezocht worden met belangenorganisaties en grote gebruikers van de ruimte op zee. Dit zijn partijen als de windenergiesector, visserij, en recreatie.

Communicatiekanalen

Voor het raadplegen van stakeholders (niet-wettelijke participatie) worden brede, dan wel kleinschaligere bijeenkomsten voor informatieuitwisseling of werksessies georganiseerd. Dit omdat het belangrijk is om stakeholders te informeren, maar ook om hun kennis te gebruiken en zorgen weg te nemen voor de officiële inzage momenten.

Online zal de informatie over de zandwinning en de participatie in het kader van deze mer-procedure terug te vinden zijn, zowel voor belanghebbenden als bredere belangstellenden. Hiervoor zullen onder meer RWS-communicatiekanalen worden benut en waar nodig ook platforms van derden. De exacte mogelijkheden worden nog onderzocht.

Planning

Tabel 6 Indicatieve planning inspraak en participatie

Wanneer (indicatief)	Participatie moment, activiteit
2024, juli – medio 2025	Input van commerciële zandwinners voor definitie nieuwe zoekgebieden en herverdeling, scopebepaling MER
2024, oktober-november	Informeren stakeholders over naderende ter inzagelegging en status mer-traject.
2025, januari – maart (6 weken)	Ter inzagelegging Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Zienswijzen kunnen worden ingediend.
2025, februari	Informatiebijeenkomst Notitie Reikwijdte en Detailniveau tijdens terinzageleggingsperiode.
2025 Q1 t/m Q4	Kleinschalige bijeenkomsten voor kennisuitwisseling omtrent onderzoeken ter ondersteuning van het MER.
Medio 2025 – eind 2026	Kennisuitwisseling en informeren over de voortgang MER
2027 Q1-Q2	Informatiebijeenkomst over ontwerpbesluit en MER tijdens zienswijzenprocedure
2027 Q2 (6 weken)	Ter inzagelegging MER en ontwerpbesluit vergunning. Zienswijzen kunnen worden ingediend.
Medio 2027	Terugkoppeling verwerking van aanvullingen op MER
Medio 2027	Informeren over definitief besluit gunning en vervolg monitoring en evaluatieprogramma.

6. Referenties

Deltares, Nolte, A., Van Oeveren-Theeuwes, C., Van der Werf, J., Tonnon, P.K., Grasmeijer, B., Van der Spek, A., Elias, E., Wang, Z. (2020). Technisch Advies Sedimentbehoefte Kustfundament - Ten behoeve van het beleidsadvies Kustgenese 2.0. Deltares, rapport 1220339-009-ZKS-0014.

Deltares, Vermaas, T. & Bakx, E. (2023). Oplossingsrichtingen ten behoeve van de beschikbare zandvoorraad Deltares, rapport 11209329-002-BGS-0002.

7. Bijlagen

